

Fonetiikkaa
suomenopettajille

Mitä kvantiteetti on?

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

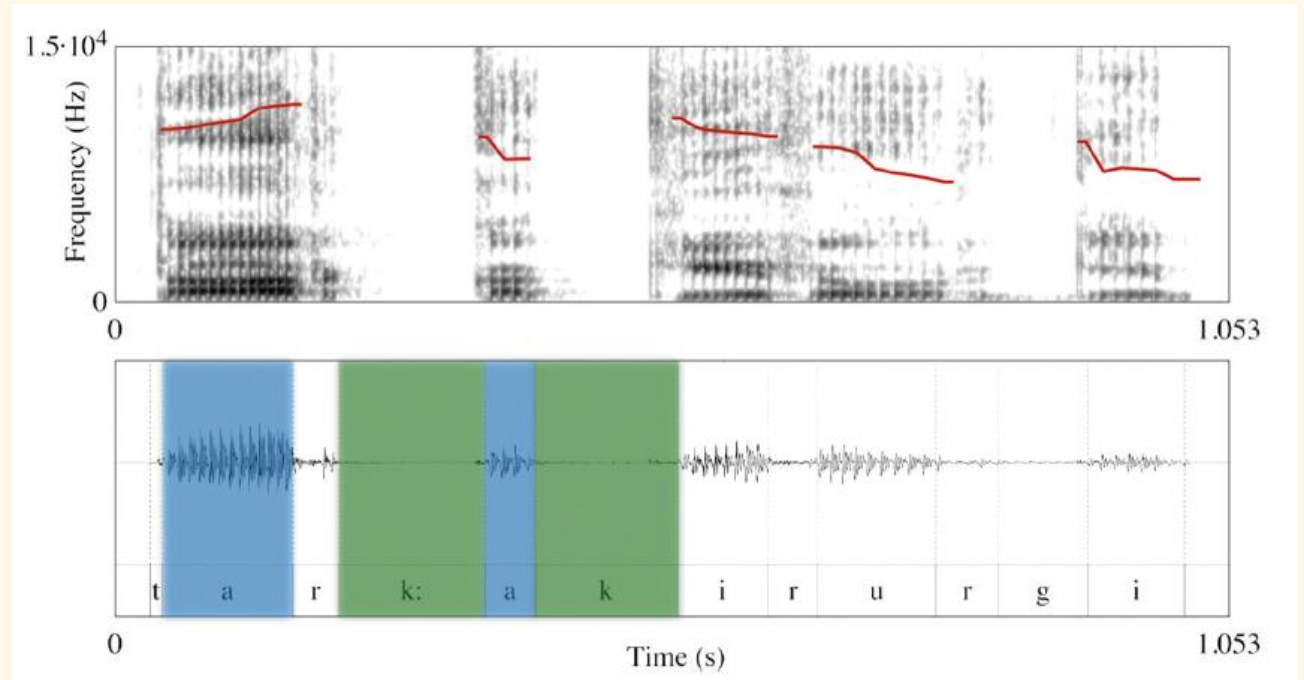
 Kielibuusti
Språkboost

Kvantiteetti

- Foneettinen piirre kesto liittyy temporaalisuuteen eli aikaan.
- Kvantiteetti on fonologinen ilmiö, jossa äänteen pituus vaikuttaa sanojen merkitykseen.
- Akustinen ilmiö: äänteen kesto, joka on mitattavissa esim. sekunteina (s) tai millisekunteina (ms).
- Havaittava ilmiö: äänteen pituus. Huomaa, että äänteen pituus on suhteellinen ilmiö; mitattu kesto ei kerro, havaitseeko kuulija äänteen lyhyenä vai pitkänä.

Äänten pituuden suhteellisuus:

Kuvassa spektrogrammi ja oskillogrammi sanaparista *tarkka kirurgi*. Sanassa *tarkka* on kaksi lyhyttä [ɑ]-vokaalia, joiden kestot ovat 122 ms ja 52 ms. Molemmat havaitaan lyhyenä. *Tarkka*-sanassa [k]:n kesto on 122 ms ja *kirurgi*-sanassa [k]:n kesto on 118 ms. Ensimmäinen havaitaan pitkänä, toinen lyhyenä. Kestoista ei siis voida päätellä, ovatko äänteet lyhyitä vai pitkiä.

Vainio, 2001

Äänteen keston vaikuttavat mm.

- kvantiteetti
- äänteen laatu
- tavun painollisuus
- puhunnoksen pituus
- puhujakohtaiset tekijät

Suomen merkityksiä erottava kvantiteetti

- Suomessa kvantiteetti koskee sekä vokaaleja että konsonantteja: tuli, tuuli, tulli.
- Kvantiteettia ei ole sidottu sanapainoon, eli äänne voi olla lyhyt tai pitkä riippumatta siitä, onko tavu painollinen vai painoton: tu.li, tuu.lee, tuu.li, tu.lee.
- Rajapidennysilmiö tuottaa geminaattoja myös sanojen rajoille: vertaa ääntämistä sanapareissa *Anna Puu* (nimi) ja *Anna puu!* (käsky).

Opetuksen näkökulma

- Kestot on tärkeä huomioida opetuksessa alusta asti.
- Tuottamisen lisäksi myös kvantiteetin havaitseminen on usein oppijalle vaikeaa.
- Puhekielessä lopputavun vokaalin pituus voi vaikuttaa myös kieliopilliseen merkitykseen:
Ella asu Hangossa. vs. Ella asuu Hangossa.
- Kirjoituksessa: lyhyt äänne = 1 kirjain, pitkä äänne = 2 samaa kirjainta.
- Esim. avosanelut ovat hyviä kestojen harjoitteluun. Niitä ja muita harjoituksia löytyy esim. Latomaan ja Hämäläisen kirjasta *Mitä kuuluu? Suomen kielen kuuntelu- ja ääntämisharjoituksia*.

Tekijät

Päivi Virkkunen ja Yrjö Lauranto

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

©2022 Päivi Virkkunen ja Yrjö Lauranto
Fonetiikkaa suomenopettajille -oheismateriaali, elokuu
2022, jonka tekijät ovat Päivi Virkkunen ja Yrjö Lauranto,
on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen
-lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Materiaali on saatavilla osoitteessa
kielibuusti.fi.